

تبیین پیمایشی ارتباط صدور انقلاب اسلامی ایران با دیپلماسی عمومی

یدالله سپهری^۱

حمید رضا منیری حمزه کلایی^۲

چکیده

تشکیل دولت اسلامی یکی از مراحل رسیدن به تمدن اسلامی است. بی‌شک یکی از عوامل مهم تمدن ساز اسلام در قرن گذشته انقلاب اسلامی ایران بوده است. در این پژوهش نظر صاحب نظران این حوزه یعنی اساتید دانشگاه را به شیوه تصادفی درباره «ارتباط دیپلماسی عمومی و صدور انقلاب اسلامی» که عمدتاً نظری و بعضاً توصیفی بوده، در قالب پرسشنامه جويا شدیم. بنابراین مسأله اصلی این پژوهش تبیین پیمایشی ارتباط دیپلماسی عمومی با صدور انقلاب اسلامی می‌باشد. در تحلیل پاسخ‌های ارائه شده به سوالات که در پرسشنامه مطرح شده بود از برنامه SPSS استفاده شد که دو فعالیت عمده انجام گرفت؛ ابتدا یافته‌های تحقیق به‌طور دقیق و مبسوط توصیف گردید. این اقدام نیز به این دلیل صورت گرفت که مطالعه مبانی اکتشافی داشته و درصد شناسائی تبیین ارتباط راهبرد صدور انقلاب اسلامی منطبق با اهداف انقلاب اسلامی با راهبرد دیپلماسی عمومی در جهان اسلام می‌باشد. لذا گویه‌های پرسشنامه که هر کدام حاکی از وجود این ارتباط است، به‌طور دقیق مورد بررسی قرار گرفته و در صورت نیاز توضیحات لازم در این رابطه مطرح گردید. نتایج نشان می‌دهد که بیش از ۹۰ درصد موافق‌اند که صدور انقلاب اسلامی زمانی موفق خواهد بود که نظام انقلابی، الگوی موفقی برای دیگر جوامع نقش‌آفرینی کند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که درصد زیادی از پاسخگویان موافق آموزش و انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی به نخبگان کشورهای اسلامی می‌باشند و برای تأثیر بر نخبگان جهان اسلام می‌توان با مبادله‌های علمی- دانشگاهی اعم از تبادل استاد و دانشجو این اهداف را عملی کرد.

کلید واژه‌ها: پیمایش، دیپلماسی عمومی، راهبردهای دیپلماسی و انقلاب اسلامی.

Email: yaddollah_sephri@yahoo.com

۱- استادیار گروه معارف اسلامی دانشگاه علوم کشاورزی و

منابع طبیعی گرگان (نویسنده مسئول)

Email: hamidrezamoniri@yahoo.com

۲- استادیار دانشگاه مازندران

مقدمه

انقلاب اسلامی علاوه بر داخل ایران اهداف بنیادی و مهمی برای همه مسلمانان و حتی همه بشر در سرتاسر جهان طراحی کرده است؛ در مورد صدور انقلاب اسلامی دیدگاه‌های مختلفی در بین صاحب نظران وجود دارد و سؤالاتی درباره‌ی اهداف، برنامه‌ها، شیوه‌ها و ابزار صدور انقلاب مطرح گردیده است که در این رابطه، دست کم، سه دیدگاه قابل طرح و بررسی می‌باشد که عبارتست از: ۱- مخالفت با اصل صدور انقلاب اسلامی؛ ۲- صدور انقلاب اسلامی حتی به صورت غیر مسالمت آمیز و خشن؛ ۳- دیدگاه صدور معنویت و ارزش‌های اسلامی انقلاب ایران.

از سوی دیگر دیپلماسی عمومی و راهبردهایش در صدور انقلاب و سیاست خارجی اهمیت وافری دارد. دیپلماسی عمومی تلاش یک دولت برای برقراری ارتباط با عموم یک جامعه دیگر (که در این تحقیق در جهان اسلام است) می‌باشد؛ تا طی این تلاش ارزش‌ها، فرهنگ‌ها، سیاست‌ها و عقاید جامعه خود را برای آنها توضیح دهد و بدین ترتیب، رابطه، وجهه و شهرت خود را در آن کشورها بهبود و ترمیم بخشد. بنابراین ساخت افکار عمومی انقلاب اسلامی در جهان اسلام، نیازمند دیپلماسی عمومی موفق است.

با مروری بر ادبیات دیپلماسی عمومی می‌توان سه راهبرد شناسایی کرد که معمولاً دو سطح متفاوت از مخاطبان (توده مردم و نخبگان) را هدف می‌گیرد: راهبرد آموزشی (دیپلماسی عمومی نخبگان)، راهبرد رسانه‌ای (دیپلماسی عمومی همگانی) و دیپلماسی مبادله‌ای. از این رو بین دیدگاه‌های مختلف صدور انقلاب اسلامی و راهبردهای دیپلماسی عمومی می‌تواند ارتباط وجود داشته باشد.

محقق در این پژوهش قصد دارد آزمون کند که اولاً پاسخگویان به صدور انقلاب اسلامی معتقد هستند و یا خیر و ثانیاً در صورت اعتقاد به صدور انقلاب به کدام یک از روش‌های صدور قائلند و ثالثاً به کدام یک از راهبردهای دیپلماسی عمومی بیشتر اعتقاد دارند. سپس با توجه به نتایج پرسشنامه رابطه بین دیدگاه‌های صدور انقلاب با راهبردهای دیپلماسی عمومی اکتشاف می‌شود. فرضیه تحقیق این است که به نظر می‌رسد در ارتباط بین دیدگاه‌های مختلف صدور انقلاب اسلامی و راهبردهای دیپلماسی عمومی، موفقیت در صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی (که دیدگاه سوم در دیدگاه‌های صدور انقلاب اسلامی می‌باشد) منوط به میزان موفقیت در استفاده بهینه از راهبرد رسانه‌ای در جهان اسلام است.

با تتبع و تفحص در آثار مربوط به موضوع «ارتباط دیپلماسی عمومی و صدور انقلاب اسلامی» که عمدتاً نظری و بعضاً توصیفی بوده می‌توان گفت تاکنون پژوهشی در راستای بررسی ارتباط دیپلماسی عمومی و صدور انقلاب اسلامی در جهان اسلام از طریق پرسشنامه از منظر نخبگانی همانند اساتید دانشگاه انجام نشده است. بنابراین در این پژوهش به این مهم پرداخته شد. در این تحقیق، ارتباط یا عدم ارتباط صدور انقلاب از طریق راهبردهای دیپلماسی عمومی مد نظر است.

روش‌شناسی

در هر حال برای جمع‌آوری اطلاعات لازم، جهت شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای موجود در این رابطه، از روش پیمایشی^۱ استفاده شده است. داده‌های این تحقیق با بهره‌گیری از نمونه‌گیری تصادفی جمع‌آوری شده است.

در ارتباط با این چشم‌انداز ابتدا به بررسی دیدگاه‌های صدور انقلاب و راهبردهای سه گانه دیپلماسی عمومی پرداختیم و به این نکته توجه شده که دیدگاه امام خمینی(ره) و آیت الله خامنه‌ای در مورد صدور انقلاب، صدور ارزش‌های انقلاب می‌باشد.

در این راستا به یک مجموعه از متغیرهایی از قبیل سن، سواد و جنسیت برخورد کردیم که به زعم محقق می‌توانستند در تعیین دیدگاه‌های پاسخگویان تأثیرگذار باشند. سپس با توجه به شیوه‌های اجرائی تحقیق از پرسشنامه بسته به عنوان ابزار جمع‌آوری داده‌ها استفاده کردیم و در این راستا پرسشنامه‌ای تدوین شد که طی آزمون‌های متعددی، پرسشنامه با ۳۶ سؤال صورت نهایی پیدا کرد. مفهوم روایی در زبان کرلینجر عبارت است از «اینکه آیا وسیله اندازه‌گیری به واقع توانایی آن را دارد که خصیصه مورد نظر را اندازه بگیرد و نه خصیصه دیگری را» (کرلینجر، ۱۳۷۶: ۱۱۱). در این مطالعه برای بررسی روایی پرسشنامه از دیدگاه‌های اساتید این رشته به خصوص دیدگاه‌های اساتید علوم سیاسی استفاده شده است. در تحلیل پاسخ‌های ارائه شده به سؤالات که در پرسشنامه مطرح شده بود، از برنامه SPSS استفاده شد. در این گزارش ابتدا برای نظم دادن به داده‌ها سعی شد از کنترل‌های مقدماتی آماری مثل تدوین جداول یک بعدی برای نشان دادن چگونگی توزیع عددی و درصدی پاسخ‌ها، در قالب شاخص‌های توصیفی استفاده شد. سپس با توجه به متغیرهای منظور شده در پیکره این تحقیق، مجموعه‌ای از جداول متقاطع تدوین گردید تا کم و کیف وضعیت متغیرهای زمینه‌ای و گویه‌های مورد بررسی نسبت به یکدیگر مشاهده شود و نهایتاً برای سنجش کفایت اطلاعات و مشاهده رابطه بین متغیرها با توجه به سطح سنجش آنها از مضامین آماری متناسب استفاده گردید مثل کای اسکوتر. بعد از گذر از این مراحل، محقق با شناسایی پاسخگویان در یک بستر زمانی یک ماهه پاسخ سؤالات را گردآوری کرد.

صدور انقلاب اسلامی

صدور انقلاب اسلامی یک برنامه و اقدام یا سیاستی است که از طرف دست‌اندرکاران انقلاب در جهت تأثیرگذاری بر جوامع دیگر اتخاذ می‌گردد. برای تحقق و تأمین اهداف مربوط به صدور فرهنگ انقلابی و ارزش‌های حاکم بر آن، از ابزارها و روش‌های متفاوتی می‌توان استفاده نمود (فلاح نژاد، ۱۳۸۴: ۷۵) که مهم‌ترین آنها در یک نگاه کلی عبارتست از:

۱- ابزارهای فرهنگی (تبلیغات)

۲- ابزارهای اقتصادی (همان: ۸)

انقلاب اسلامی در ایران با تکیه بر معنویت و در نظر گرفتن ارزش‌های انسانی و اسلامی می‌تواند اندوخته‌ها و تجربیات خود را در قالب صدور انقلاب به آنان منتقل کند (فرزندی اردکانی، ۱۳۸۶: ۱۰۳).

دیدگاه‌ها در مورد صدور انقلاب اسلامی

در مورد صدور انقلاب اسلامی دیدگاه‌های مختلفی، وجود دارد و سؤالاتی درباره‌ی اهداف، برنامه‌ها، شیوه‌ها و ابزار صدور انقلاب مطرح گردیده است. در این رابطه، دست‌کم، چهار دیدگاه قابل طرح و بررسی می‌باشد (همان: ۱۰۳).

دیدگاه اول: مخالفت با صدور انقلاب اسلامی

طرفداران دیدگاه اول، ملی‌گرایان بودند همانند جبهه ملی و نهضت آزادی. اینان به موازات داغ شدن بحث صدور انقلاب، مخالفت تلویحی خود را با اعلام اولویت بازسازی داخلی مطرح نمودند. این گروه معتقد بودند ارزش‌های انقلاب تنها در چارچوب مرزهای ملی قابل قبول بوده و نباید نسبت به محیط پیرامون موضعی تعرضی داشته باشد (قنبری، ۱۳۸۴: ۶۰). بنابراین معتقد بودند که انقلاب چون کالا نیست؛ بنابراین نمی‌توان آن را صادر کرد (فرزندی اردکانی، ۱۳۸۶: ۱۰۴).

دیدگاه دوم: صدور انقلاب حتی به صورت غیر مسالمت‌آمیز و خشن

دسته‌ای دیگر عناصری ظاهراً انقلابی بودند که مرزهای ملی را ساخته‌ی دوران سلطه استعمار می‌دانستند. این دیدگاه معتقد بود که انقلاب اسلامی به دلیل ماهیت اسلامی خود ضمن اینکه دارای رسالت جهانی است به هر قیمتی - حتی با اعمال زور و روش‌های قهرآمیز و به کار بردن اسلحه - باید اندیشه خود را در جهان گسترش دهد فعالیت افرادی چون شهید منتظری در این راستا بود (همان: ۱۰۴).

دیدگاه سوم: حفظ ام‌القرای اسلامی و ساختن جامعه الگو

بر اساس این نظریه جهان اسلام یک امت واحد است و ملاک وحدت امت، رهبری آن است. اگر کشوری بتواند با تشکیل حکومت اسلامی سطح رهبری خود را از مرزهای سرزمینی‌اش فراتر برد، در موقعیت ام‌القرای جهان اسلام قرار می‌گیرد. بر اساس این نظریه حفظ ام‌القرا بر هر چیز دیگر اولویت دارد و در صورت لزوم می‌توان احکام اولیه اسلامی را هم برای حفظ آن به تعویق انداخت (فیرحی، ۱۳۸۲: ۲۶۰-۲۶۲).

دیدگاه صدور معنویت و ارزش‌های اسلامی

امام خمینی(ره) و آیت الله خامنه‌ای با تأکید بر رسالت جهانی اسلام و تعهد به ارزش‌های والای آن در عرصه اندیشه و عمل، احساس مسئولیت نسبت به جامعه جهانی را مورد توجه قرار می‌دهند. این نگرش مبتنی بر نفی ظلم و ظلم‌پذیری، نفی سلطه و سلطه‌گری و نفی سرکوب و برخورد انفعالی است. در این

دیدگاه صدور انقلاب که به‌عنوان وظیفه قطعی قلمداد می‌شود، زمانی موفق خواهد بود که نظام برخاسته از انقلاب اسلامی با موفقیت در عرصه‌های گوناگون بتواند به‌عنوان الگوی موفق برای دیگر جوامع نقش آفرینی کند (همان: ۱۰۶).

دیپلماسی عمومی

دیپلماسی عمومی تلاش یک دولت برای برقرار ارتباط با عموم یک جامعه دیگر است تا طی این تلاش ارزش‌ها، فرهنگ‌ها، سیاست‌ها و عقاید جامعه خود برای آنها توضیح دهد و بدین ترتیب، رابطه، وجهه و شهرت خود را در آن کشور بهبود و ترمیم بخشد (دانشکده و پژوهشکده اطلاعات و امنیت، ۱۳۸۷: ۶۹). نیکلاس جی کال در کتاب دیپلماسی عمومی (Cull, 2007: 40). مهمترین اجزاء اصلی دیپلماسی عمومی را شامل این موارد می‌داند: ۱- شنیدن، ۲- طرفداری، ۳- دیپلماسی فرهنگی، ۴- دیپلماسی مبادله، ۵- سخن پراکنی. همچنین هامفری تایلور در کتاب دیپلماسی عمومی، در رابطه با دیپلماسی عمومی دولت آمریکا می‌گوید: دولت بوش توانایی بی‌بدیلی را از خود نشان می‌دهد که به‌گونه‌ای عمل نماید که دوستانش در نتیجه ناراحت و دشمنانش عصبانی می‌شوند (Taylor, 2006: 48-68).

دیپلماسی سنتی بدون وجود و همراهی دیپلماسی عمومی، چونان پرنده‌ای با یک بال است (قشقاوی، ۱۳۸۹: ۵۵). برخی نظریه‌پردازان روابط بین‌الملل مانند مورگنتا معتقدند که دیپلماسی لازم است، نسبت به لحاظ نمودن عنصر افکار عمومی بشدت حساس باشد (مورگنتا، ۱۳۷۴: ۸۴۸). هم از این روست که کشورهای مختلف حتی کشور نسبتاً کوچک، تلاش دارند با برنامه‌ریزی‌های گسترده برای تقویت دیپلماسی عمومی (در بعد سخت افزارانه و نرم افزارانه) خود را برای سال‌های پر چالش و پر رقابت آینده آماده کنند (قشقاوی، ۱۳۸۹: ۶۳-۶۲).

دیپلماسی عمومی سه راهبرد دارد که معمولاً دو سطح متفاوت از مخاطبان را هدف می‌گیرد: راهبرد آموزشی (دیپلماسی عمومی نخبگان) و راهبرد رسانه‌ای (دیپلماسی عمومی همگانی) و دیپلماسی مبادله‌ای.

الف: راهبرد آموزشی (دیپلماسی عمومی نخبگان)

مهمترین گروه هدف در دیپلماسی عمومی با راهبرد آموزشی، نخبگان کشورهای دیگر هستند، چرا که با تأثیر بر آنها می‌توان امیدوار بود که آنها خود به اشاعه‌گران و ترویج‌کنندگان مقاصد کشور مبداء تبدیل شوند.

راهبرد آموزشی که گاه دیپلماسی فرهنگی نیز خوانده می‌شود، به برقراری، توسعه و پیگیری روابط با نخبگان کشورهای خارجی از طریق فرهنگ، هنر و آموزش مرتبط است، فرایندی مؤثر که در آن فرهنگ یک ملت- از طریق تبادل دانش، ایده، اطلاعات، هنر و ...- به منظور تقویت تفاهم متقابل به جهان بیرون عرضه می‌شود. دولت باید این مبادله را به مثابه اولویت نخست سرمایه‌گذاری خود تعیین نماید.

برخلاف این حقیقت که بازگشت سود آن به زمان زیادی نیاز خواهد داشت و در بهترین حالت نیز اندازه‌گیری میزان آن مشکل خواهد بود (درخشه و غفاری، ۱۳۹۰: ۱۴-۱۳).

ب: راهبرد رسانه‌ای (دیپلماسی عمومی همگانی)

مخاطبان این راهبرد، عامه مردم‌اند که تشنه سرگرمی هستند. این راهبرد که گاه دیپلماسی رسانه‌ای نیز نامیده می‌شود، نقش رسانه‌ها در سیاست خارجی و روابط دیپلماتیک میان کشورها را نشان می‌دهد و کمتر به تأثیر رسانه‌ها بر سیاست خارجی نظر دارد.

به این ترتیب، تعامل سیاستمداران و رسانه‌ها برای پیش برد سیاست خارجی است، زیرا دیپلماسی برای موفقیت خود، بیش از پیش به تاکتیک‌های خبری و رسانه‌ای وابسته شده است (همان: ۱۶-۱۵) در جمع‌بندی کلی باید اذعان نمود که هر دو راهبرد در کامیابی دیپلماسی عمومی مؤثرند. با این تفاوت که طریقه رسانه‌های جمعی برای تأثیرگذاری مستقیم بر توده مردم به کار می‌رود، در حالی که دیگر طریقه‌ها عمدتاً فرهنگی بوده و به سوی مخاطبان نخبه تمایل دارند، با این باور که آنها بر افکار عمومی تأثیرگذار هستند (گیلوا، ۱۳۸۱: ۸۱).

پ: دیپلماسی مبادله‌ای (بلند مدت و کوتاه مدت)

دیپلماسی مبادله‌ای (بلندمدت و کوتاه مدت)، که مبادله فرهنگی انتقال معانی فرهنگی به‌طور ارادی و گاه با برنامه‌ریزی فرهنگی است؛ چنان که هر نظام فرهنگی عناصری از فرهنگ‌های دیگر را می‌پذیرد. این مبادله، در حوزه‌هایی انجام می‌پذیرد که هر نظام فرهنگی آن را مجاز می‌شمارد. این انتقال فرهنگ، دوطرفه است؛ به این معنی که در آن ارزش‌ها و هنجارها رد و بدل می‌شوند (روح‌الامین، ۱۳۶۸: ۶۷) به‌عنوان مثال می‌توان به مبادله فرهنگی به وسیله گروه‌هایی که به حج می‌روند اشاره نمود.

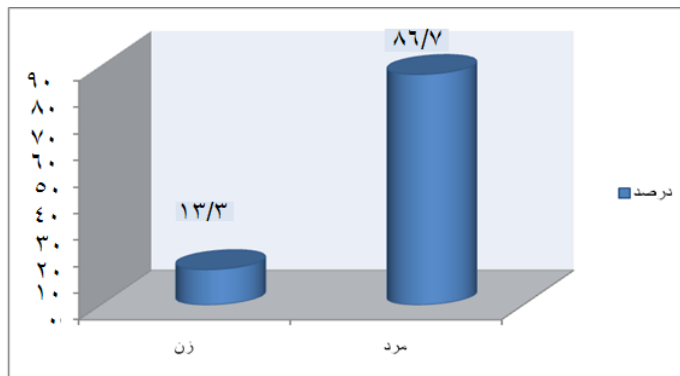
دیپلماسی عمومی و صدور انقلاب اسلامی

در تحقیق حاضر دیدگاه اساتید دانشگاه را به عنوان اشخاصی صاحب نظر در حوزه صدور انقلاب، در قالب پرسشنامه جو یا شدیم. مطالعه مبانی اکتشافی داشته و درصد شناسائی تبیین ارتباط راهبرد صدور انقلاب اسلامی منطبق با اهداف انقلاب اسلامی با راهبرد دیپلماسی عمومی در جهان اسلام می‌باشد. برای جمع‌آوری اطلاعات لازم جهت شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای موجود در این رابطه، از روش پیمایشی استفاده شده است. داده‌های این تحقیق با بهره‌گیری از نمونه‌گیری تصادفی جمع‌آوری شده است. در این راستا به یک مجموعه از متغیرهایی از قبیل سن، سواد و جنسیت برخورد کردیم که به زعم محقق می‌توانستند در تعیین دیدگاه‌های پاسخگویان تأثیرگذار باشند. سپس با توجه به شیوه‌های اجرائی تحقیق از پرسشنامه بسته به‌عنوان ابزار جمع‌آوری داده‌ها استفاده کردیم و در این راستا پرسشنامه‌ای تدوین شد که طی آزمون‌های متعددی، پرسشنامه با ۳۶ سؤال صورت نهایی پیدا کرد. بنابراین در ذیل در قالب

جداول مختلف شاخصه‌ها و متغیرهای تأثیرگذار در صدور یا عدم صدور انقلاب از منظر اساتید مورد واکاوی و پژوهش قرار می‌گیرد.

یافته‌های توصیفی

بررسی نتایج مستخرج از پرسشنامه نشان می‌دهد که از کل جامعه نمونه تحقیق ۸۶٫۷ درصد را مردان و ۱۳٫۳ درصد را زنان تشکیل می‌دهند.

شکل ۱: نمودار وضعیت جنسیت پاسخگویان

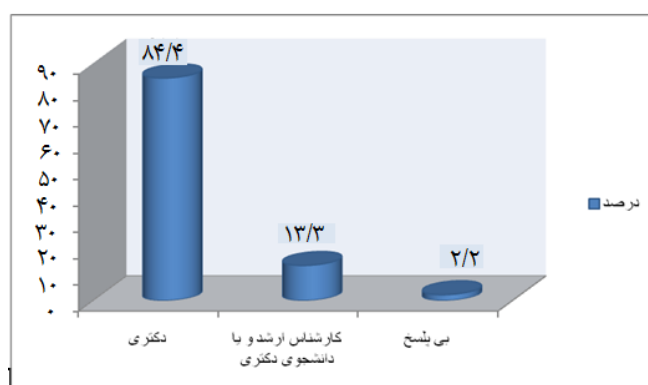
جدول ۱: توزیع فراوانی و درصد پاسخ گویان بر اساس سن

درصد	فراوانی	سن
۲٫۲	۱	۲۴
۲٫۲	۱	۲۹
۶٫۷	۳	۳۰
۴٫۴	۲	۳۱
۲٫۲	۱	۳۲
۶٫۷	۳	۳۳
۲٫۲	۱	۳۴
۸٫۹	۴	۳۵
۱۳٫۳	۶	۳۶
۶٫۷	۳	۳۸
۴٫۴	۲	۳۹
۶٫۷	۳	۴۰
۲٫۲	۱	۴۲

۲.۲	۱	۴۴
۲.۲	۱	۴۵
۲.۲	۱	۴۶
۲.۲	۱	۴۷
۲.۲	۱	۴۸
۲.۲	۱	۵۰
۴.۴	۲	۵۱
۲.۲	۱	۵۲
۲.۲	۱	۵۶
۴.۴	۲	۵۷
۲.۲	۱	۶۰
۲.۲	۱	۶۲
۱۰۰۰۰	۴۵	Total
	۲۴	کمترین
	۶۲	بیشترین
	۴۰	میانگین

بررسی وضعیت سنی جامعه نمونه تحقیق بیانگر آن است که سن جامعه نمونه بین ۲۸ سال تا ۶۲ سال متغیر است.

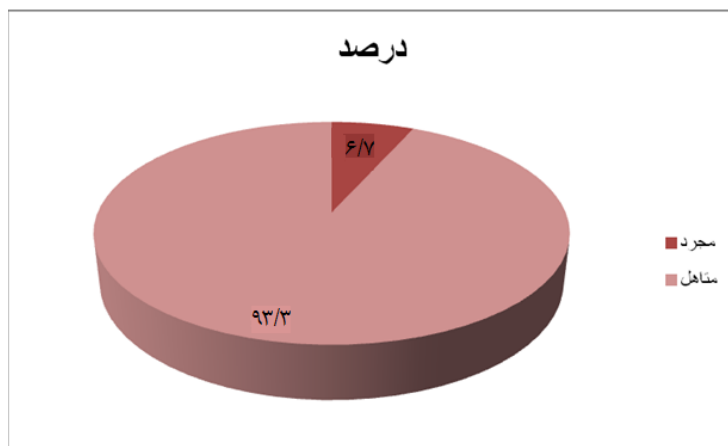
بر اساس اطلاعات جمع آوری شده و نیز تحلیل اطلاعات پرسشنامه ۸۴,۴ درصد از پاسخ گویان دارای مدرک دکتری و ۱۳,۳ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و یا دانشجوی دکتری بوده‌اند. تحلیل داده‌های پرسشنامه نشان می‌دهد که از مجموع جامعه نمونه ۲,۲ درصد مری، ۸۰ درصد استادیار و ۱۷,۸ درصد دانشیار می‌باشند.

شکل ۲: نمودار وضعیت سواد پاسخگویان

جدول ۱: توزیع فراوانی و درصد پاسخ گویان بر اساس رتبه علمی

درصد	فراوانی	
۸۰.۰	۳۶	استادیار
۱۷.۸	۸	دانشیار
۲.۲	۱	مربی
۱۰۰.۰	۴۵	

شکل ۳: نمودار وضعیت تاهل پاسخگویان

نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای برای درک وضعیت هر یک از مؤلفه‌های تحقیق

بررسی وضعیت هر یک از مؤلفه‌های شش‌گانه قائلین به صدور و یا عدم صدور انقلاب، قائلین به صدور انقلاب با خشونت و یا مسالمت آمیز، قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب، راهبرد دیپلماسی آموزشی، راهبرد دیپلماسی رسانه‌ای و راهبرد دیپلماسی مبادله‌ای نشان می‌دهد که میانگین‌های به‌دست آمده در وضعیت مطلوبی قرار دارد؛ اما با توجه به میانگین به‌دست آمده برای قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی (۴,۳) می‌توان این گونه استنباط کرد که این مؤلفه در مطلوب‌ترین حالت نسبت به مؤلفه‌های دیگر قرار دارد.

جدول ۲: نتایج آزمون تی برای وضعیت متغیرهای کلی

تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای استاندارد	مقدار تی	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها	سطح اطمینان ۹۵ درصد
۴۵	۳.۶	۰.۵۴۲۳۴	۰.۰۸۰۸۵	۸.۳۳۸	۴۴	۰.۰۰۰	۰.۶۷۴۰۷	۰.۵۱۱۱
۴۵	۳.۷	۰.۵۷۷۷۷	۰.۰۸۶۱۳	۸.۸۲۴	۴۴	۰.۰۰۰	۰.۷۶۰۰۰	۰.۵۸۶۴
۴۵	۴.۳	۰.۵۴۲۵۱	۰.۰۸۰۸۷	۱۶.۸۹	۴۴	۰.۰۰۰	۱.۳۶۶۶۷	۱.۲۰۳۷
۴۵	۴	۰.۵۷۶۰۵	۰.۰۸۵۸۷	۱۱.۹۰	۴۴	۰.۰۰۰	۱.۰۲۱۹۸	۰.۸۴۸۹
۴۵	۴.۱	۰.۵۸۸۷۰	۰.۰۸۷۷۶	۱۳.۳۴۸	۴۴	۰.۰۰۰	۱.۱۷۱۴۳	۰.۹۹۴۶
۴۵	۴	۰.۷۶۶۱۶	۰.۱۱۴۲۱	۹.۳۸۸	۴۴	۰.۰۰۰	۱.۰۷۲۲۲	۰.۸۴۲۰

توصیف یافته‌های تحقیق

جدول ۳: توزیع درصد قائلین به صدور و یا عدم صدور انقلاب اسلامی

کاملاً موافقم	موافقم	بینابین	مخالفم	کاملاً مخالفم	میانگین	انحراف معیار
۵۷.۸	۲۶.۷	۶.۷	۴.۴	۴.۴	۴.۲۹	۱.۰۷۹
۲.۲	۱۳.۳	۴.۴	۴۸.۹	۳۱.۱	۲.۰۷	۱.۰۵۳
۴.۴	۸.۹	۱۷.۸	۴۲.۲	۲۶.۷	۲.۲۲	۱.۰۸۵
۳۱.۱	۴۴.۴	۱۳.۳	۱۱.۱	-	۳.۹۶	۰.۹۵۲
۸.۹	۸.۹	۲۲.۲	۳۳.۳	۲۶.۷	۲.۴۰	۱.۲۳۲
۶.۷	۶.۷	۲۴.۴	۴۰	۲۲.۲	۲.۳۶	۱.۱۱۱

جدول ۴: نتایج آزمون فریدمن برای رتبه بندی درونی متغیرهای مؤلفه قائلین به صدور و یا عدم صدور انقلاب اسلامی

متغیرها	میانگین طبقات	رتبه	تعداد	مقدار کای اسکوتر	درجه آزادی	سطح معناداری
۱- اعتقاد به اصل صدور انقلاب اسلامی ...	۳.۰۷	۱	۴۵	۱۰۵.۹۴۲	۵	...
۲- بستن مرزها و پرداختن به ...	۴.۰۹	۲				
۳- ارزش‌های انقلاب اسلامی تنها در...	۴.۰۱	۳				
۴- نباید نسبت به محیط پیرامون ...	۲.۳۳	۴				
۵- درست این است که اسلام در خدمت...	۳.۷۷	۵				
۶- ما وظیفه داریم جامعه خود را منطبق بر...	۳.۷۳	۶				

یافته‌های جدول فوق و نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی درونی متغیرهای مؤلفه قائلین به صدور و یا عدم صدور انقلاب اسلامی، نشان می‌دهد که حدود ۸۴ درصد از پاسخگویان اعتقاد به اصل صدور انقلاب اسلامی را موافق^۱ اهداف انقلاب اسلامی می‌دانند و حدود ۸۰ درصد از پاسخگویان مخالف بستن مرزها و پرداختن به توسعه و رشد ملی بدون پرداختن به سرنوشت سایر ملت‌ها را موافق اهداف انقلاب اسلامی می‌دانند و ۶۹ درصد مخالف این هستند که ارزش‌های انقلاب اسلامی تنها در چارچوب مرزهای ملی قابل قبول می‌باشد و حدود ۶۰ درصد قائلند که ایران باید در خدمت اسلام باشد و نه بالعکس و حدود ۶۰ درصد مخالف این هستند که ما وظیفه داریم جامعه خود را منطبق بر نیازهای کشور اداره کنیم و نمی‌توانیم افکار و اندیشه‌های خود را صادر کنیم. به عبارت دیگر نتایج نشان می‌دهد درصد بسیار بالایی از پاسخگویان (که میانگین بالای ۷۰ درصد می‌باشد) در مورد اصل صدور انقلاب اسلامی، مخالف با نظر ملی‌گرایانی همچون نهضت آزادی و جبهه ملی که مخالف اصل صدور انقلاب اسلامی هستند، می‌باشند. نتایج جدول فوق نشان می‌دهد دیدگاه <عدم صدور انقلاب اسلامی با گویه‌های فوق> کاملاً ناسیونالیستی و انفعالی بوده و هیچ سنخیتی با شرایط انقلابی ندارد. محدود کردن فعالیت‌های انقلاب در درون کشور نوعی بی‌توجهی به جامعه جهانی است. علاوه بر اینکه حتی اگر بخواهیم فقط به حفظ کشور آرمانی خودمان هم بیندیشیم، باز هم ضرورت دارد در اندیشه صدور انقلاب باشیم؛ زیرا کشوری که می‌خواهد مستقل باشد و زیر سلطه هیچ قدرتی در جهان نرود، یقیناً مورد هجوم قرار می‌گیرد و برای دفاع از خود ضرورت دارد جای پای محکمی در مناطق دیگر جهان داشته باشد تا از این ظرفیت به هنگام دفاع استفاده کند (فلاح نژاد، ۱۳۸۴: ۵۳).

۱. در تحلیل یافته‌های تحقیق منظور از واژه موافق، جمع بین گویه «کاملاً موافقم» و گویه «موافقم» می‌باشد.

جدول ۵: توزیع درصد قائلین به صدور انقلاب اسلامی با خشونت و یا بصورت مسالمت‌آمیز

انحراف معیار	میانگین	کاملاً مخالفم	مخالفم	بینابین	موافقم	کاملاً موافقم	
۱.۲۵۰	۳.۴۰	۸/۹	۱۵/۶	۲۴/۴	۲۸/۹	۲۲/۲	۷- مرزهای ملی ساخته دوران سلطه...
۱.۱۱۶	۲.۰۷	۳۵/۶	۳۷/۸	۱۷/۸	۲/۲	۶/۷	۸- اسلام مرز نمی‌شناسد و باید ...
۱.۲۱۵	۲.۴۲	۲۴/۴	۳۳/۳	۲۸/۹	۲/۲	۱۱/۱	۹- باید تهاجم دائمی و مستمر به ...
۱.۱۹۳	۲.۸۲	۱۵/۶	۲۴/۴	۳۱/۱	۲۰	۸/۹	۱۰- باید از توانمندی‌های نظامی ...
۱.۱۶۷	۲.۱۶	۳۳/۳	۳۷/۸	۱۵/۶	۶/۷	۶/۷	۱۱- انقلاب اسلامی به دلیل ماهیت...

جدول ۶: نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی درونی متغیرهای مؤلفه صدور انقلاب اسلامی با خشونت و یا بصورت مسالمت‌آمیز

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار کای اسکوتر	تعداد	رتبه	میانگین طبقات	متغیرها
...	۴	۳۶.۰۲۶	۴۵	۵	۲.۲۶	۷- مرزهای ملی ساخته دوران سلطه...
				۱	۳.۶۰	۸- اسلام مرز نمی‌شناسد و باید ...
				۳	۳.۲۳	۹- باید تهاجم دائمی و مستمر به ...
				۴	۲.۵۱	۱۰- باید از توانمندی‌های نظامی ...
				۲	۳.۴۰	۱۱- انقلاب اسلامی به دلیل ماهیت ...

یافته‌های جدول فوق و نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی درونی متغیرهای مؤلفه توزیع درصد قائلین به صدور انقلاب اسلامی با خشونت و یا بصورت مسالمت‌آمیز، نشان می‌دهد که حدود ۷۳ درصد از پاسخگویان مخالف این نکته هستند که اسلام مرز نمی‌شناسد و باید به هر طریقی و لو فیزیکی و خشن انقلاب صادر شود و حدود ۷۱ درصد این مطلب را قبول ندارند که انقلاب اسلامی به دلیل ماهیت اسلامی رسالت جهانی دارد بنابراین به هر قیمتی حتی به اعمال زور و روش‌های قهرآمیز باید اندیشه خود را در جهان اسلام گسترش دهد و حدود ۱۳ درصد موافق تهاجم دائمی و مستمر به ارزش‌های رژیم‌های منفی کشورهای اسلامی داشت و باید برای نابود ساختن رژیم‌های این گونه تلاش کرد و حدود ۵۸ درصد مخالف این امر و حدود ۲۸ درصد نظر بینابین داشتند. همچنین حدود ۲۹ درصد موافق باید از توانمندی‌های نظامی، چریکی و اطلاعاتی و تجهیز تسلیحاتی جنبش‌های آزادی بخش در صدور انقلاب اسلامی استفاده کرد و حدود ۴۰ درصد مخالف و حدود ۳۱ درصد نظر بینابین داشتند و اینکه حدود ۵۰ درصد موافق مرزهای ملی ساخته دوران سلطه و استعمار است و جهان اسلام باید یک کل یکپارچه باشد بودند و حدود ۲۴ درصد مخالف و حدود ۲۴ درصد نظر بینابین داشتند. بنابراین درصد قابل توجه نظر پاسخگویان در این قسمت مخالف دیدگاه «صدور انقلاب حتی به صورت غیر مسالمت‌آمیز» می‌باشد.

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد این دیدگاه به دلیل اندیشه و اقدامات و نادیده گرفتن سازوکارهای حاکم بر تعاملات مناسب با دیگر جوامع از نظر پاسخگویان مطرود هست. زیرا برگزیدن راه و روش صرفاً نظامی و اقدامات چریکی و پارتیزانی و بی‌توجهی به حرکت‌های مردمی مبتنی بر آگاهی و بیداری و شناخت مناسب تعاملات محیطی که ویژگی این دیدگاه می‌باشد، از سوی امام خمینی(ره) به‌عنوان بنیانگذار انقلاب اسلامی، شیوه غیرممکن و نادرستی به حساب می‌آید (فرزندی اردکانی، ۱۳۸۶: ۱). و با ماهیت انقلاب اسلامی سازگاری ندارد. امام قائل بودند که: «اینکه می‌گوییم باید انقلاب ما به همه جا صادر شود، این معنی غلط را از او برداشت نکنند که ما می‌خواهیم کشورگشایی کنیم... معنی صدور انقلاب ما این است که همه ملت‌ها بیدار بشوند و همه دولت‌ها بیدار بشوند و خودشان را از این گرفتاری که دارند نجات بدهند» (خمینی، ۱۳۸۰: ۲۸۱).

جدول ۷: توزیع درصد قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی

انحراف معیار	کاملاً موافقم	موافقم	بینابین	مخالفم	کاملاً مخالفم	میانگین
۱۲- صدور انقلاب اسلامی زمانی موفق خواهد...	۶۰	۳۱/۱	۴/۴	۴/۴	-	۴۰۴۷
۱۳- صدور انقلاب اسلامی یعنی معرفی...	۶۸/۹	۲۴/۴	۴/۴	۲/۲	-	۴۶۰
۱۴- انقلاب اسلامی ضمن نفی ظلم و...	۵۳/۳	۳۷/۸	۶/۷	۲/۲	-	۴۰۴۲
۱۵- اگر تعارضی میان منافع ملی و ...	۳۳/۳	۳۷/۸	۲۴/۴	۲/۲	۲/۲	۳۰۹۸

جدول ۸: نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی درونی متغیرهای مؤلفه صدور قائلین به صدور

انقلاب اسلامی

متغیرها	میانگین طبقات	رتبه	تعداد	مقدار کای اسکوتر	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۲- صدور انقلاب اسلامی زمانی موفق خواهد...	۲۶۸	۲	۴۵	۲۷۰۷۸۳	۴	...
۱۳- صدور انقلاب اسلامی یعنی معرفی...	۲۸۴	۱				
۱۴- انقلاب اسلامی ضمن نفی ظلم و...	۲۵۴	۳				
۱۵- اگر تعارضی میان منافع ملی و ...	۱۰۹۳	۴				

یافته‌های جدول فوق و نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی درونی متغیرهای مؤلفه توزیع درصد «قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی» نشان می‌دهد که حدود ۹۲ درصد از پاسخگویان موافق این نکته هستند که صدور انقلاب اسلامی یعنی معرفی اسلام آن‌گونه که هست نه با بردن توپ و تانک به مرز دیگر کشورهای اسلامی و حدود ۹۱ درصد موافق‌اند که صدور انقلاب اسلامی زمانی موفق خواهد بود که نظام انقلابی با موفقیت در عرصه‌های گوناگون الگوی موفق برای دیگر جوامع نقش آفرینی کند

و حدود ۹۰ درصد موافق‌اند که انقلاب اسلامی ضمن نفی ظلم و سلطه‌پذیری در جهان اسلام باید رویکرد غیر خشن در قبال حوادث پیرامونی داشته باشد و حدود ۷۰ درصد موافق‌اند اگر تعارضی میان منافع ملی و منافع جهان اسلام پیش آید تقدم با منافع جهان اسلام است البته بدون خشونت. نتایج جدول فوق نشان می‌دهد بیشترین درصدها (که میانگین ۸۵ درصد نظر مثبت و موافق می‌باشد) برای صدور انقلاب به صورت صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی می‌باشد. این دیدگاه که منطبق با دیدگاه امام خمینی(ره) و آیت الله خامنه‌ای در بحث صدور انقلاب می‌باشد که بر الگوسازی در داخل و انتقال آموزه‌های انقلاب اسلامی و حمایت از ملت‌ها در زمینه‌های آگاهی‌بخشی آموزشی و انتقال تجربیات تأکید دارد و بیشترین سنخیت را با ماهیت انقلاب اسلامی دارد چراکه ماهیت انقلاب اسلامی دگرگونی بنیادین در ساختار کلی جامعه و نظام سیاسی آن، منطبق بر جهان‌بینی و موازین و ارزش‌های اسلامی و نظام امامت بر اساس آگاهی و ایمان مردم و حرکت پیشگام مشتاقان و صالحان و قیام قهرآمیز توده‌های مردم می‌باشد (عمید زنجانی، ۱۳۷۳، ج ۱: ۷۹).

دیپلماسی آموزشی

جدول ۹: توزیع درصد متغیرهای مؤلفه راهبرد دیپلماسی آموزشی

متغیرها	کاملاً موافقم	موافقم	بینابین	مخالفم	کاملاً مخالفم	میانگین	انحراف معیار
۱۶- بهینه‌ترین روش صدور انقلاب اسلامی...	۲۸/۹	-	۴۲/۲	۲۶/۷	۲/۲	۳/۹۶	۸۷۸
۱۷- آموزش و انتقال ارزشهای انقلاب	۴۴/۴	۴۰	۸/۹	۴/۴	۲/۲	۴/۲۰	۹۴۴
۱۸- مهم‌ترین مراکز فکر ساز در صدور	۲۶/۷	۴۰	۲۶/۷	۴/۴	-	۳/۹۰۹	۸۵۷۷۵
۱۹- برای تاثیر بر نخبگان جهان اسلام	۳۵/۶	۴۸/۹	۱۱/۱	۴/۴	-	۴/۱۶	۷۹۶
۲۰- مبادله‌های آموزشی و پذیرش ...	۳۳/۳	۵۱/۱	۱۱/۱	-	۴/۴	۴/۰۸۹	۹۲۵۰
۲۱- از آنجا که راهبرد آموزشی در ...	۳۱/۱	۳۵/۶	۲۸/۹	-	۲/۲	۳/۹۵	۹۱۴
۲۲- توزیع کتاب و محصولات چند رسانه‌ای...	۲۶/۷	۵۳/۳	۱۷/۸	-	۲/۲	۴/۰۲	۸۱۲
۲۳- شناسایی، جذب و آموزش	۲۶/۷	۴۴/۴	۲۶/۷	-	۲/۲	۳/۹۳	۸۶۳
۲۴- شناسایی، جذب و آموزش و بکارگیری....	۲۸/۹	۵۵/۶	۱۳/۳	۲/۲	-	۴/۱۱	۷۱۴
۲۵- تاسیس مراکز پاسخ به شبهات علیه ...	۲۲/۲	۴۸/۹	۲۶/۷	-	۲/۲	۳/۸۹	۸۳۲

جدول ۱۰: نتایج آزمون فریدمن برای رتبه بندی درونی متغیرهای مؤلفه راهبرد دیپلماسی آموزشی

متغیرها	میانگین طبقات	رتبه	تعداد	مقدار کای اسکوئر	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۶- بهینه ترین روش صدور انقلاب اسلامی ...	۵.۳۴	۵	۴۵	۱۹.۴۶۵	۹	.۰۲۲
۱۷- آموزش و انتقال ارزشهای انقلاب ...	۶.۳۸	۱				
۱۸- مهم ترین مراکز فکر ساز در صدور ...	۴.۹۸	۹				
۱۹- برای تأثیر بر نخبگان جهان اسلام ...	۶.۱۴	۲				
۲۰- مبادله‌های آموزشی و پذیرش ...	۵.۹۲	۳				
۲۱- از آنجا که راهبرد آموزشی در ...	۴.۹۷	۱۰				
۲۲- توزیع کتاب و محصولات چند رسانه ایی...	۵.۲۹	۶				
۲۳- شناسایی، جذب و آموزش ...	۵.۰۳	۸				
۲۴- شناسایی، جذب و آموزش و بکارگیری...	۵.۸۵	۴				
۲۵- تأسیس مراکز پاسخ به شبهات علیه ...	۵.۱۰	۷				

یافته‌های جدول فوق و نتایج آزمون فریدمن برای رتبه بندی درونی متغیرهای مؤلفه توزیع دیپلماسی آموزشی نشان می‌دهد که حدود ۸۴ درصد از پاسخگویان موافق آموزش و انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی به نخبگان کشورهای اسلامی می‌باشند و حدود ۸۳ درصد موافق‌اند که برای تأثیر بر نخبگان جهان اسلام می‌توان با مبادله‌های علمی- دانشگاهی اعم از تبادل استاد و دانشجو این اهداف را عملی کرد و حدود ۸۳ درصد موافق مبادله‌های آموزشی و پذیرش و پذیرایی از نخبگان کشورهای اسلامی دیگر می‌باشند و حدود ۸۳ درصد موافق شناسایی، جذب و آموزش و بکارگیری نخبگان ایرانی برای ارتباط بیشتر با نخبگان جهان اسلام می‌باشد. و حدود ۷۹ درصد موافق توزیع کتاب و محصولات چند رسانه‌ای می‌باشند و حدود ۷۰ درصد موافق تأسیس مراکز پاسخ به شبهات علیه انقلاب اسلامی و تشیع در حج می‌باشند و حدود ۷۰ درصد موافق شناسایی، جذب و آموزش و بکارگیری نخبگان جهان اسلام از طریق حج می‌باشند و حدود ۶۶ درصد موافق که راهبرد آموزشی در دیپلماسی عمومی نه تنها موافقان بلکه مخالفان را نیز هدف قرار می‌دهد باید بیشتر در مورد کشورهای که تصویر منفی از انقلاب ایران دارند عملی شود و حدود ۶۶ درصد مهم‌ترین مراکز فکرساز در صدور انقلاب اسلامی را مراکز علمی تصمیم ساز می‌دانند که حتی اولویت‌ها را به سیستم‌های سیاسی تحمیل می‌کنند ولی حدود ۲۸ درصد مخالفند که بهینه‌ترین روش صدور انقلاب اسلامی انتقال آموزشی نخبگان کشورهای مسلمان می‌باشد البته ۴۲ درصد در این رابطه نظر بینابین داشتند.

دیپلماسی رسانه‌ای

جدول ۱۱: توزیع درصد متغیرهای مؤلفه راهبرد دیپلماسی رسانه‌ای

متغیرها	کاملاً موافقم	موافقم	بینابین	مخالفم	کاملاً مخالفم	میانگین	انحراف معیار
۲۶- از آنجا که مخاطب راهبرد رسانه‌ای... رسانه‌ای...	۲۴/۴	۴۶/۷	۲۶/۷	-	۲/۲	۳.۹۱	۸۴۸
۲۷- رسانه‌ها می‌توانند با ترسیم واقعی... واقعی...	۴۸/۹	۴۰	۶/۷	۴/۴	-	۴.۳۳	۷۹۸
۲۸- رسانه‌ها می‌توانند با ترسیم و تصویر... تصویر...	۶۰	۳۳/۳	۴/۴	-	۲/۲	۴.۴۹	۷۸۷
۲۹- رسانه‌ها می‌توانند بر شتاب، کندی... کندی....	۳۳/۳	۶۰	۴/۴	۲/۲	-	۴.۲۴	۶۴۵
۳۰- دیپلماسی رسانه‌ای با مدیریت...	۲۶/۷	۴۶/۷	۲۲/۲	۲/۲	۲/۲	۳.۹۳	۸۸۹
۳۱- مشارکت فعال اما خودجوش رسانه‌ها... رسانه‌ها....	۲۸/۹	۵۱/۱	۱۷/۸	-	۲/۲	۴.۰۴	۸۲۴
۳۲- شناسایی، جذب و ساماندهی و...	۴۴/۴	۴۰	۱۳/۳	-	۲/۲	۴.۲۴	۸۵۷

جدول ۱۲: نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی درونی متغیرهای مؤلفه راهبرد دیپلماسی رسانه‌ای

متغیرها	میانگین طبقات	رتبه	تعداد	مقدار کای اسکوئر	درجه آزادی	سطح معناداری
۲۶- از آنجا که مخاطب راهبرد رسانه‌ای... رسانه‌ها می‌توانند با ترسیم واقعی... ۲۷- رسانه‌ها می‌توانند با ترسیم و تصویر... ۲۸- رسانه‌ها می‌توانند بر شتاب، کندی... ۲۹- رسانه‌ها می‌توانند بر شتاب، کندی... ۳۰- دیپلماسی رسانه‌ای با مدیریت... ۳۱- مشارکت فعال اما خودجوش رسانه‌ها... ۳۲- شناسایی، جذب و ساماندهی و...	۳.۳۷ ۴.۴۸ ۴.۹۱ ۴.۱۳ ۳.۳۱ ۳.۶۲ ۴.۱۸	۷ ۳ ۲ ۱ ۶ ۵ ۴	۴۵	۳۳.۶۵۹	۶	۰.۰۰۰

یافته‌های جدول فوق و نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی درونی متغیرهای مؤلفه توزیع دیپلماسی رسانه‌ای، نشان می‌دهد که حدود ۹۳ درصد موافق‌اند که رسانه‌ها می‌توانند بر شتاب، کندی مذاکره و

تبادل همه جانبه ایران با کشورهای مسلمان تأثیرگذار باشند. بنابراین می‌توان گفت با اتخاذ روش مناسب در حوزه رسانه و زمینه سازی در این راستا، روند صدور انقلاب را تسریع کرد.

متغیرها و شاخصه‌های دیپلماسی رسانه اییانگر این واقعیت هستند که حدود ۹۳ درصد از پاسخگویان موافق‌اند که رسانه‌ها می‌توانند با ترسیم و تصویر واقعی از شخصیت‌هایی همانند امام خمینی(ره) و رهبری در اشاعه هر چه بهتر ارزش‌های انقلاب ایران مؤثر باشند. افزون بر این حدود ۸۸ درصد موافق‌اند که رسانه‌ها می‌توانند با ترسیم واقعی اقدامات انقلاب ایران، باعث تصویر درست مردم کشورهای اسلامی از انقلاب ایران شوند. نکته دیگری را که می‌توان از جدول فوق دریافت گرفت اینکه حدود ۸۸ درصد موافق‌اند که شناسایی، جذب و ساماندهی و آموزش و بکارگیری رسانه‌های همسو با اهداف ارزش‌های انقلاب اسلامی در انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی مؤثر هستند.

در حوزه مشارکت رسانه‌ها در عرصه صدور انقلاب بر اساس جدول؛ حدود ۷۹ درصد موافق مشارکت فعال اما خودجوش رسانه‌ها در راستای سیاست خارجی کشور می‌باشند و آن را در انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی ایران مؤثر می‌دانند. در حوزه دیپلماسی رسانه‌ای مدیریت شده، نیز حدود ۷۲ درصد موافق دیپلماسی رسانه‌ای با مدیریت سازمان‌های دیپلماتیک رسمی کشور هستند. همانند اقداماتی که بی‌بی سی و صدای آمریکا انجام می‌دهند؛ این اقدام رسانه‌ای را در انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی تأثیرگذار می‌دانند. از آنجا که مخاطبان راهبرد رسانه‌ای در دیپلماسی عمومی، عامه مردم هستند و نه فقط نخبگان، تأثیر این راهبرد فراگیرتر می‌باشد و حدود ۷۰ درصد موافق این امر خطیر می‌باشند. جدول مذکور نیز گویای این امر است.

دیپلماسی مبادله‌ای

جدول ۱۳: توزیع درصد متغیرهای مؤلفه راهبرد دیپلماسی مبادله‌ای

انحراف معیار	میانگین	کاملاً مخالفم	مخالفم	بینابین	موافقم	کاملاً موافقم	
۰.۹۳۹	۳.۹۳	۴/۴	۲/۲	۱۳/۳	۵۵/۶	۲۴/۴	۳۳- بهینه ترین روش برای انتقال ارزش‌های....
۰.۸۲۴	۴.۰۴	۲/۲	۲/۲	۱۱/۱	۵۷/۸	۲۶/۷	۳۴- ترویج، تشویق توریسم مذهبی....
۰.۸۶۰	۴.۱۸	۲/۲	۲/۲	۸/۹	۴۸/۹	۳۷/۸	۳۵- تأسیس و تقویت مراکز فرهنگی...
۰.۹۱۹	۴.۱۳	۴/۴	-	۸/۹	۵۱/۱	۳۵/۶	۳۶- شناسایی و آموزش و اعزام اساتید....

جدول ۱۴: نتایج آزمون فریدمن برای رتبه بندی درونی متغیرهای مؤلفه راهبرد دیپلماسی مبادله‌ای

متغیرها	میانگین طبقات	رتبه	تعداد	مقدار کای اسکوتر	درجه آزادی	سطح معناداری
۳۳- بهینه ترین روش برای انتقال ارزش‌های...	۲.۲۲	۴	۴۵	۸.۹۱۳	۳	.۰۳۰
۳۴- ترویج، تشویق توریسم مذهبی	۲.۴۲	۳				
۳۵- تاسیس و تقویت مراکز فرهنگی...	۲.۷۳	۲				
۳۶- شناسایی و آموزش و اعزام اساتید	۲.۶۲	۱				

یافته‌های جدول فوق و نتایج آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی درونی متغیرهای مولفه توزیع دیپلماسی مبادله‌ای نشان می‌دهد که حدود ۸۶ درصد از پاسخگویان موافق شناسایی و آموزش و اعزام اساتید زیاندان برای ارتباط با کشورهای اسلامی جهت مبادله فرهنگی در انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی هستند. در این زمینه حدود ۸۵ درصد از پاسخگویان، موافق تأسیس و تقویت مراکز فرهنگی در کشورهای اسلامی جهت مبادله فرهنگی با توده‌های کشورهای اسلامی در انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی هستند. در حوزه نقش توریسم مذهبی یافته‌ها نشان می‌دهند که حدود ۸۳ درصد از پاسخگویان موافق ترویج، تشویق توریسم مذهبی از راه‌های مؤثر انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی می‌باشند و حدود ۷۹ درصد از پاسخگویان بهینه‌ترین روش برای انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی را از طریق مبادله فرهنگی همانند حج می‌دانند. بنابراین بیش از ۸۰ درصد از پاسخ دهندگان به نقش دیپلماسی مبادله‌ای در صدور انقلاب تأکید جدی دارند. با توجه به نظر موافق بالای ۸۰ درصدی پاسخگویان به شناسایی و اعزام اساتید و تأسیس مراکز فرهنگی در کشورهای اسلامی و ترویج توریسم مذهبی و مبادله فرهنگی، می‌توان گفت که این مهم، نشان دهنده نظر مثبت پاسخگویان به دیپلماسی مبادله‌ای است.

روابط بین متغیرها

- بین دیپلماسی عمومی (آموزشی، رسانه‌ای و مبادله‌ای) و صدور ارزش‌ها رابطه وجود دارد.
- بین دیپلماسی آموزشی و صدور ارزش‌ها رابطه وجود دارد.

جدول ۱۵: تحلیل رابطه بین صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی و دیپلماسی آموزشی

راهبرد دیپلماسی آموزشی	قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی		
.۵۲۹**	۱	مقدار همبستگی	قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی
		سطح معناداری	
		تعداد نمونه	
.۰۰۰	۴۵	مقدار همبستگی	راهبرد دیپلماسی آموزشی
		سطح معناداری	
		تعداد نمونه	
۴۵	۴۵		

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

• بین دیپلماسی رسانه‌ای و صدور ارزش‌ها رابطه وجود دارد. با توجه به ماهیت فاصله‌ای بودن از آزمون همبستگی پیرسن استفاده شده است که بر اساس میزان همبستگی به دست آمده (۰٫۵۹۴) و نیز سطح معناداری بدست آمده (۰٫۰۰۰) می‌توان اذعان داشت که بین دو متغیر دیپلماسی رسانه‌ای و صدور ارزش‌ها رابطه‌ای معنادار در سطح ۰٫۰۱ وجود دارد به عبارتی می‌توان اذعان داشت که میزان تأثیرگذاری دیپلماسی رسانه‌ای در مقایسه با دیپلماسی مبادله‌ای و آموزش در راستای صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی بیشتر است هر چند بین متغیرهای دیپلماسی آموزشی، مبادله‌ای و صدور ارزش‌ها هم رابطه مطلوبی وجود دارد.

جدول ۱۶: تحلیل رابطه بین صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی و دیپلماسی رسانه

راهبرد دیپلماسی رسانه	قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی		
.۵۹۴**	۱	مقدار همبستگی	قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی
		سطح معناداری	
		تعداد نمونه	
.۰۰۰	۴۵	مقدار همبستگی	راهبرد دیپلماسی رسانه
		سطح معناداری	
		تعداد نمونه	
۴۵	۴۵		

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

• بین دیپلماسی مبادله‌ای و صدور ارزش‌ها رابطه وجود دارد.

جدول ۱۷: تحلیل رابطه بین صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی و دیپلماسی مبادله‌ای

راهبرد دیپلماسی مبادله‌ای	قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی		
.۴۵۴**	۱	مقدار همبستگی	قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی
		سطح معناداری	
		تعداد نمونه	
.۰۰۲	۴۵	مقدار همبستگی	راهبرد دیپلماسی مبادله‌ای
		سطح معناداری	
		تعداد نمونه	
۴۵	۴۵		

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

تعیین رابطه بین سطح تحصیلات و مؤلفه‌های تحقیق

برای درک رابطه بین سطح تحصیلات و مؤلفه‌های، عدم صدور ارزش‌های انقلاب، قائلین به صدور با خشونت انقلاب، قائلین به صدور انقلاب، راهبرد دیپلماسی آموزشی، راهبرد دیپلماسی رسانه‌ای و راهبرد دیپلماسی مبادله‌ای با توجه به فاصله‌ای بودن متغیرها از آزمون همبستگی پیرسن استفاده شده است که نتایج نشان می‌دهد تنها بین سطح تحصیلات جامعه نمونه و قائلین به صدور انقلاب رابطه معناداری در سطح ۰,۰۵ وجود دارد. به طوری که مقدار همبستگی برابر با ۰,۲۹۹ و سطح معناداری ۰,۰۴۶ رابطه بین دو متغیر را تأیید می‌کند هر چند رابطه (۰,۲۹۹) بیانگر رابطه ضعیف است.

جدول ۱۸: تحلیل رابطه بین صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی و دیپلماسی مبادله‌ای

راهبرد دیپلماسی مبادله‌ای	راهبرد دیپلماسی رسانه‌ای	راهبرد دیپلماسی آموزشی	قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب	قائلین به صدور با خشونت انقلاب	عدم ارزش‌های انقلاب	
.۰۷۰	-.۱۴۸	-.۰۰۴	.۲۹۹(*)	-.۱۷۹	-.۰۴۶	مقدار همبستگی
.۶۴۶	.۳۳۳	.۹۸۱	.۰۴۶	.۲۴۱	.۷۶۴	سطح معناداری
۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	تعداد نمونه

* همبستگی بین صفات در سطح معنی دار ۰,۰۵

** همبستگی بین صفات در سطح معنی دار ۰,۰۱

رابطه بین سن و مؤلفه‌های تحقیق

برای درک رابطه بین سطح تحصیلات و مؤلفه‌های، عدم صدور ارزش‌های انقلاب، قائلین به صدور با خشونت انقلاب، قائلین به صدور انقلاب، راهبرد دیپلماسی آموزشی، راهبرد دیپلماسی رسانه‌ای و راهبرد دیپلماسی مبادله‌ای با توجه به فاصله‌ای بودن متغیرها از آزمون همبستگی پیرسن استفاده شده است که نتایج نشان می‌دهد بین سن و متغیر قائلین به صدور انقلاب با توجه به سطح معناداری محاسبه شده (۰,۰۲۴) و ضریب همبستگی بدست آمده (۰,۳۳۶) رابطه مستقیم و معناداری در سطح ۹۵ درصد وجود دارد به عبارتی با افزایش سن وضعیت مولفه قائلین به صدور انقلاب هم افزایش پیدا می‌کند.

جدول ۱۹: تحلیل رابطه بین صدور ارزش‌های انقلاب اسلامی و دیپلماسی مبادله‌ای

صورت و یا عدم صدور ارزش‌های انقلاب	قائلین به صدور با خشونت و یا مسالمت آمیز	قائلین به صدور ارزش‌های انقلاب	راهبرد دیپلماسی آموزشی	راهبرد دیپلماسی رسانه‌ای	راهبرد دیپلماسی مبادله‌ای		
۰,۰۹۵	۰,۱۲۹	۰,۳۳۶(*)	۰,۰۵۱	۰,۱۳۱	۰,۰۶۲	Pearson Correlation	سن
۰,۵۳۶	۰,۳۹۸	۰,۰۲۴	۰,۷۳۷	۰,۳۹۳	۰,۶۸۴	Sig. (2-tailed)	
۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	۴۵	N	

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

نتیجه‌گیری

همان طوری که اشاره گردید؛ در تحقیق حاضر دیدگاه اساتید دانشگاه را به شیوه تصادفی به‌عنوان اشخاصی صاحب نظر در حوزه صدور انقلاب، در قالب پرسشنامه بررسی کردیم. مطالعه مبانی اکتشافی داشته و درصد شناسائی تبیین ارتباط راهبرد صدور انقلاب اسلامی منطبق با اهداف انقلاب اسلامی با راهبرد دیپلماسی عمومی در جهان اسلام می‌باشد. برای جمع‌آوری اطلاعات لازم از روش پیمایشی استفاده شده است. در تحلیل پاسخ‌های ارائه شده به سوالات که در پرسشنامه مطرح شده بود از برنامه SPSS استفاده شد.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که پاسخگویان اعتقاد به اصل صدور انقلاب اسلامی را موافق اهداف انقلاب اسلامی می‌دانند و مخالف بستن مرزها و پرداختن به توسعه و رشد ملی بدون پرداختن به سرنوشت سایر ملت‌ها را موافق اهداف انقلاب اسلامی می‌دانند. نتایج نشان می‌دهد درصد بسیار بالایی از پاسخگویان (که میانگین بالای ۷۰ درصد می‌باشد) در مورد اصل صدور انقلاب اسلامی، مخالف با نظر ملی‌گرایانی همچون نهضت آزادی و جبهه ملی که مخالف اصل صدور انقلاب اسلامی هستند، می‌باشند. چراکه دیدگاه کاملاً ناسیونالیستی و انفعالی بوده و هیچ سنخیتی با شرایط انقلابی ندارد.

نتایج نشان می‌دهد که بیش از ۹۰ درصد موافق‌اند که صدور انقلاب اسلامی زمانی موفق خواهد بود که نظام انقلابی با موفقیت در عرصه‌های گوناگون، الگوی موفق برای دیگر جوامع نقش آفرینی کند. در این راستا اعتقاد دارند که انقلاب اسلامی ضمن نفی ظلم و سلطه‌پذیری در جهان اسلام باید رویکرد غیر خشن در قبال حوادث پیرامونی داشته باشد. این دیدگاه که منطبق با دیدگاه امام خمینی (ره) و آیت الله خامنه‌ای در بحث صدور انقلاب می‌باشد که بر الگوسازی در داخل و انتقال آموزه‌های انقلاب اسلامی و حمایت از ملت‌ها در زمینه‌های آگاهی‌بخشی آموزشی و انتقال تجربیات تأکید دارد و بیشترین سنخیت را با ماهیت انقلاب اسلامی دارد.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که درصد زیادی از پاسخگویان موافق آموزش و انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی به نخبگان کشورهای اسلامی می‌باشند و برای تأثیر بر نخبگان جهان اسلام می‌توان با مبادله‌های علمی - دانشگاهی اعم از تبادل استاد و دانشجو این اهداف را عملی کرد و موافق مبادله‌های آموزشی و پذیرش و پذیرایی از نخبگان کشورهای اسلامی دیگر می‌باشند. در این راستا موافق شناسایی، جذب و آموزش و بکارگیری نخبگان ایرانی برای ارتباط بیشتر با نخبگان جهان اسلام هستند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که درصد بالایی موافق شناسایی و آموزش و اعزام اساتید زبان‌دان برای ارتباط با کشورهای اسلامی جهت مبادله فرهنگی در انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی هستند. در این زمینه پاسخگویان، موافق تأسیس و تقویت مراکز فرهنگی در کشورهای اسلامی جهت مبادله فرهنگی با توده‌های کشورهای اسلامی در انتقال ارزش‌های انقلاب اسلامی هستند. پاسخ‌دهندگان به نقش دیپلماسی مبادله‌ای در صدور انقلاب تأکید جدی دارند. با توجه به نظر موافق بالای پاسخگویان به شناسایی و اعزام اساتید و تأسیس مراکز فرهنگی در کشورهای اسلامی و ترویج توریسم مذهبی و مبادله فرهنگی، می‌توان گفت که این مهم، نشان دهنده نظر مثبت پاسخگویان به دیپلماسی مبادله‌ای است.

منابع

- پور احمدی، حسین (۱۳۸۹)، قدرت نرم و سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، تهران: بوستان کتاب.
- خرمشاد، محمدباقر (۱۳۸۶)، انقلاب اسلامی ایران و بازتاب آن در رویکردی نظری، اندیشه انقلاب اسلامی.
- دانشکده و پژوهشکده اطلاعات و امنیت (۱۳۸۷)، دیپلماسی عمومی، ترجمه معاونت پژوهش، تهران: انتشارات دانشکده و پژوهشکده اطلاعات و امنیت.
- درخشه، جلال و غفاری، مصطفی (۱۳۹۰)، دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی ایران در جهان اسلام، فرصت‌ها، اقدامات، اولویت‌ها و دستاوردها، مقاله سال دوازدهم، شماره ۱۶: ۲۰-۱۲.
- روح‌الامین، محمود (۱۳۶۸)، زمینه فرهنگ‌شناسی، تهران: انتشارات عطار.
- عمیدزنجانی، عباسعلی (۱۳۶۷)، انقلاب اسلامی وریشه‌های آن، تهران: نشر کتاب سیاسی.

- فرزندی اردکانی، عباسعلی (۱۳۸۶)، *مبانی نظری صدور انقلاب از منظر امام خمینی، چرایی، اهمیت، ضرورت صدور انقلاب*، پژوهشنامه متین: ۱۰۲-۱۱۷.
- فلاح نژاد، علی (۱۳۸۴)، *سیاست صدور انقلاب اسلامی*، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- فیرحی، داود (۱۳۸۲)، *نظام سیاسی و دولت در اسلام*، چاپ اول، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها.
- قشقاوی، حسن (۱۳۸۹)، *دیپلماسی عمومی*، مجموعه مقالات، عباس نادری، ویژگی‌های دیپلماسی عمومی موفق، تهران: مرکز چاپ و انتشارات.
- قنبری، آیت (۱۳۸۴)، *جریان‌شناسی سطح ۳*، انتشارات، تهران: انتشارات معاونت آموزش نیروی مقاومت بسیج.
- کرلینجر، فرد. ان (۱۳۷۶)، *مبانی پژوهش در علوم رفتاری*، ترجمه جعفر نجفی‌زند، تهران: انتشارات آوای نور.
- گیلو، ایتان (۱۳۸۱)، *ارتباطات جهانی و سیاست خارجی*، ترجمه حسام الدین آشنا و محمد صادق اسماعیلی، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق.
- محمدی، امیر (۱۳۸۴)، *بازتاب انقلاب اسلامی ایران*، سیاست صدور انقلاب؛ موانع و راه‌کارها، تهران.
- مورگنتا، هانس جی (۱۳۷۴)، *سیاست میان ملت‌ها*، ترجمه حمیرا مشیرزاده، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.
- موسوی خمینی، روح الله (۱۳۸۰)، *صحیفه امام*، «مجموعه آثار امام خمینی» ۲۲ جلد، قم: انتشارات مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- الموصلی، احمد (۱۳۷۸)، *اصولگرایی اسلامی و نظام بین‌المللی*، ترجمه مهرداد آزاد اردبیل، تهران: انتشارات کیهان.
- J.Cull. Nicholas (2007), *Public Diplomacy: Lessons from the past*, University of Southern California.
- Taylor. Humphrey (2006), *The Practice of Public Diplomacy. in Public Diplomacy: Practitioners. Policy Makers and Public Opinion*. A report of the Public Diplomacy and Word Public Opinion forum.